

Udvikling af ADHD symptomer hos førskolebørn i Odense Børnekoherter

SAFARI

Jette Asmussen

Børne og Ungdoms psykiatri

Odense

- SAFARI undersøger risikofaktorer i opvækstmiljøet der medvirker til at øge risikoen for at udvikle ADHD
- Målet er at skaffe viden så vi i fremtiden kan forebygge eller sætte ind hvor risikoen er størst

Psykiske helbreds problemer

9.1-12.1% af alle 1-5
årige (Eggert&Angold, 2006)

Halvdelen med tegn
på > en sygdom

2.4% viser tegn på
ADHD ved 18.mdr.
(Skovgaard, 20XX)

Hvad er normalt og
hvad er tegn på
sygdom

ADHD

- Psykisk sygdom har en kompleks baggrund
 - Medfødt biologisk sårbarhed og arvelighed
 - Miljøfaktorer
 - Psykosociale faktorer

ADHD

- Diagnose med største vækst gennem de sidste 20 år
- Den hyppigste diagnose blandt børn
- Flere drenge end piger (3:1)

Hvad er ADHD

- Børn med ADHD har problemer med
 - Opmærksomhedsforstyrrelse
 - Hyperaktivitet
 - Impulsivitet
- Symptomerne tilstede før 7-års alderen
- Symptomerne ændres sig med stigende alder
 - 50 % har forsat diagnosen som voksen
 - 25 % har forsat problemer med ikke-diagnosen

Hvor tidligt kan man have ADHD

- Der er dokumentation for at man kan stille diagnosen fra ca. 4-års alderen
- Udfordret af udviklingshastigheden hos børn i førskolealderen
- Hvad er normalt og hvad er afvigende?
- Småbørn må gerne være aktive og impulsive - det er del af normal udvikling
- Ofte beskrives tidlige regulationsvanskeligheder. Kan det være et advarselstegn for senere ADHD udvikling? Et "præ ADHD" tegn

Odense børnekoorte

Samarbejde mellem:

Odense Universitetshospital (OUH)

Odense kommune

Syddansk universitet (SDU)

FOCUS, BUP-Odense, Psykiatrien i region
Syddanmark

En prospektiv fødselskohorte med mange formål

Odense Børnekoorte (OBK)

- Mødre rekrutteret af jordmødre under graviditeten; 2010-2012 i Odense
- Ca. 2.700 inkluderede
- Biologisk materiale fra forældre, nyfødt barn og ved 3 år, 5 år og 7 år – løbende til 18.år
- Spørgeskemaer 27 GA, ved 3.mdr og 18.mdr, 3 år, 5 år og 7 år
- Klinisk undersøgelse ved 3.mdr og 18.mdr, 3 år, 5 år og 7 år
- Kognitiv test (IQ) ved 7 år

Hvem indgår i SAFARI studiet

- Børn hvor der ved 2½ år er svaret på CBCL /C-TRF (child behavior chekliste – teachers reportform)
 - CBCL : ~1900 børn
 - C-TRF : ~1400 børn
- CBCL/C-TRF indeholder 99 spørgsmål om børns trivsel
- Børn med mange trivsels vanskeligheder, hvor der er svaret på nogle bestemte kombinationer (3-7 %)
- CBCL blev udsendt igen ved 5 år, samme med ASQ-SE

SAFARI DELPROJEKTER

- 1) fokuserede metoder til tidlig opsporing
- 2) isolering af tidlige risikofaktorer før 3-års alderen
- 3) vedligeholdende, forværrende eller beskyttende faktorer i 3 til 5 års alderen
- 4) søvnens specifikke betydning for ADHD

2 Ph.D projekter

- Regulationsvanskeligheder hos spæd og småbørn og udvikling til psykiske vanskeligheder ved førskolealderen
- Prænatal pesticid eksponering og neuro-udviklingsforstyrrelser hos førskolebørn

Regulationsvanskeligheder hos spæd og småbørn

- CBCL-dysregulationsprofil (CBCL-DP) kan den bruges til at forudsige vanskeligheder???
- Prædiktorer for CBCL-DP ved 2½ år
- Prædiktive værdi af CBCL-DP ved 2½ år ift. vanskeligheder ved 5-6 år.
- Prædiktive værdi af CBCL for outcome på ASQ-SE ved 5-6 år.

- Regulationsvanskeligheder ses hos 7% af alle spæd og småbørn (gråd, spisning og søvn)
- Langt de fleste børn vokser/modnes ud af vanskelighederne
- 1/3 af de børn med regulationsvanskeligheder ved 1½ år har ADHD lignende vanskeligheder
- Hvilke risikofaktorer øger risikoen for udvikling af regulationsvanskeligheder til ADHD
- Vi arbejder med regulationsvanskeligheder som "tidlige ADHD" symptomer

Projekter med tilknytning til både OBK og SAFARI

- **Amning og ADHD symptomer**
- **D-vitamin og ADHD symptomer**
- **Søvn og ADHD symptomer *****
- Pasningstype og ADHD symptomer
- D-vitamin og tegn på autisme
- PCOS og tegn på autisme
- Tidlig opsporing af symptomer på autisme
- Sammenhæng mellem miljøgifte og psykisk sygdom

Amning og ADHD

Asmussen, Overby, Bilenberg et al

- Påvirker længden af amning udviklingen af ADHD symptomer hos det lille barn ?
- Børn der bliver ammet i mere end 26 uger har færre tegn på ADHD ved 2½ års alderen
- Selv når man tager højde for andre betydende faktorer f.eks mors uddannelse
- De mødre der ammer længst er ældre, har et højere uddannelse niveau og ryger mindre

D-vitamin og ADHD

Mossin, Aaby, Dalgaard, Lykkedegn, Christesen, Bilenberg; *Aust. & NZ jour. Psych.*

- Betydningen af mors D-vitaminniveau under graviditeten for mængden ADHD symp. ved 2½ år
- Hver 10nmol/l stigning i D-vitamin i navlesnorsblod reducere mængden af ADHD symptomer med 11%
- Vi kan ikke sige med sikkerhed at D-vitamin beskytter mod ADHD - kun at der er en sammenhæng vi ikke kan forklare på anden vis

Søvn og ADHD

Bundgaard, Asmussen, Pedersen og Bilenberg; *Jour. of Sleep Research*

- Sammenligning af børn med og uden tegn på ADHD, viste at børn med ADHD symp:
 - Havde flere rapporterede søvnproblemer (spørgeskema)
- Ved aktigraf-måling af søvn og dagaktivitet
 - Større forskel i søvnmønster fra nat til nat
 - Var mindre aktive i løbet af dagen

Konklusion

- Vi kan ikke sige noget om hvad der forårsager ADHD – det er et komplekst samspil af mange faktorer
- Det ser ud til at amning, søvn, samt D-vitamine niveauet i graviditeten hver især, har en lille men betydende indflydelse for udviklingen af ADHD symp. i den tidlige barndom
- Vi skal følge op og se om effekten af disse risici forsat er tilstede i skolealderen
- Vi kan bruge det til at komme med anbefalinger til børns opvækst

Tak til :

**ET PROJEKT OM
BØRNS SUNDHED**

**ODENSE
BØRNEKOHORTE**

SOCIALSTYRELSEN

JASCHA FONDEN

Psykiatriens Forsknings Fond,
Region Syddanmark

ODENSE KOMMUNE

SYDDANSK UNIVERSITET Region Syddanmark

SAFARI

Studie af førskole ADHD risiko indikatorer

	Anne-Katrine F.Bundgaard Stud.med	Jette Asmussen Ph.D stud. Læge	Anne Østerby Psykolog
Nadia Stokbæk Læge	Mats H Moss Stud.med	Jens Aaby Stud.med	Kirstine Davidsen Post.doc Psykolog
Johanne Kirkegaard Master i Folkesundheds- videnskab	Niels Bilenberg Professor Overlæge	Kirstine Borg Læge	Sanne Fald-Hansen Forsk.sygeplejerske
Cecilie Kamuk Stud.med	Bettina Fage-Larsen Afdelings læge	Kristian Kirkelund Bentsen Stud.med	Cecilie S.Faurbye Psykolog
			Signe Skaftø Stud.med

